

SBO Landelijk Gebied Actualisering POVI

Landbouw en kwetsbare gebieden - specifiek de groenblauwe mantel

11 maart 2025

provincie limburg

Doel van vandaag

Beantwoorden vragen van GS en nadere uitwerking kaartlagen Natuur en Water van de Groenblauwe mantel, n.a.v. de heisessie op 4 februari.

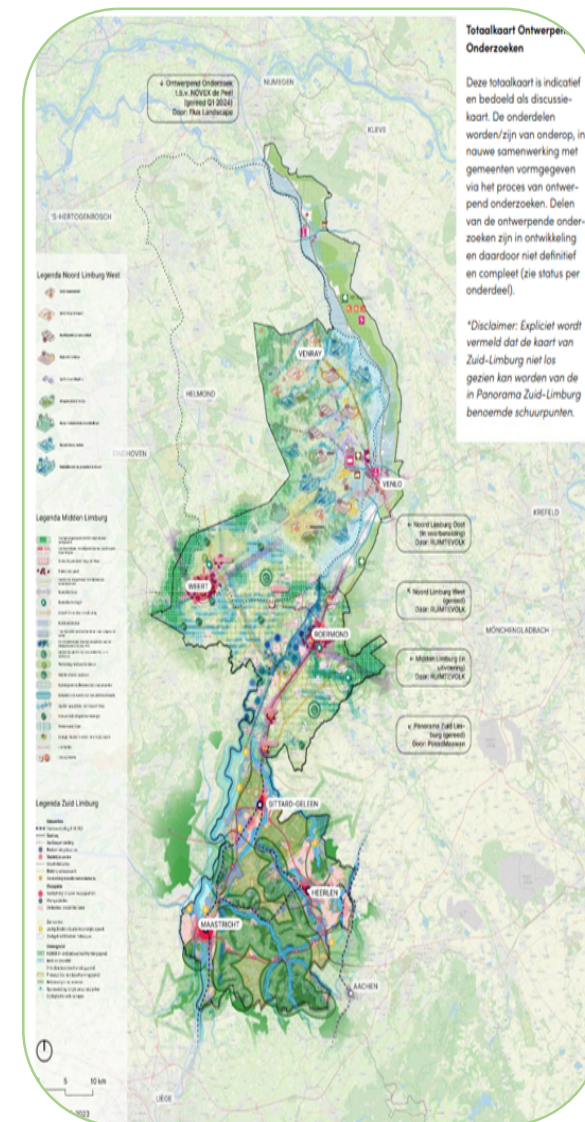
Akkoord verkrijgen tot definitieve uitwerking voorstel.

Nieuwe vraagstukken

- Hoe Landschap verwerken in de Groenblauwe mantel
- Botsproef Landbouw (extensiveringszones en glastuinbouw vanuit actuele Omgevingsverordening)

Wat niet?

- Overige keuzevraagstukken vanuit Landelijk Gebied (water en bodem, natuur, landbouw en landschap) zijn al behandeld in heisessies danwel RO's.

provincie limburg

Voorzet uit factsheet 'landbouw en kwetsbare gebieden'...

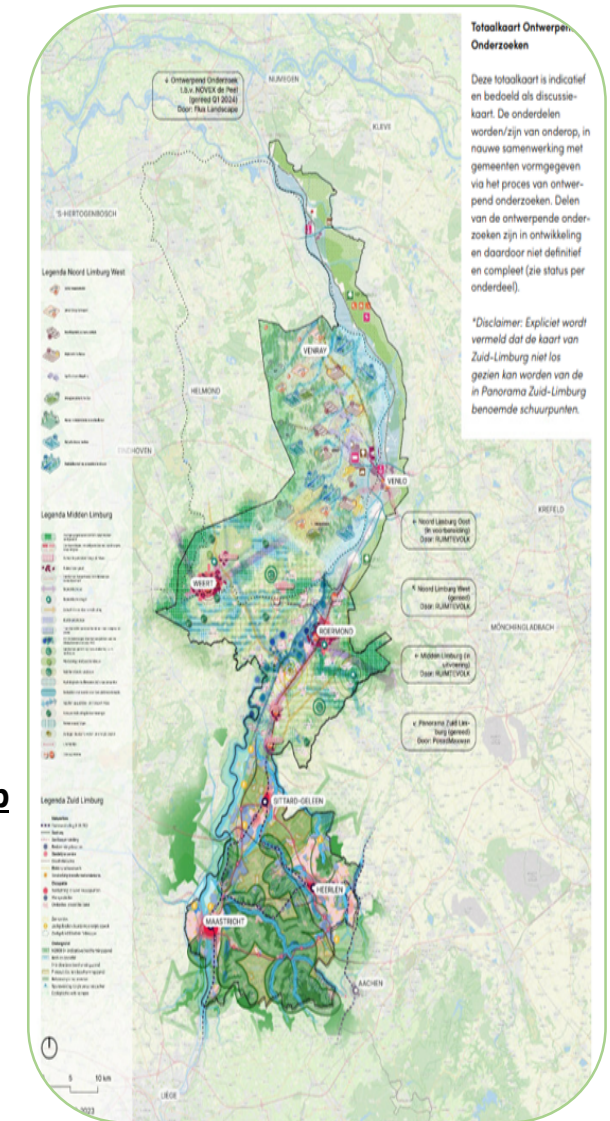
In de POVI (...) **gebieden die in functie staan van zowel landbouw als water, natuur, klimaat en landschap (Groenblauwe mantel).**

Door dit onderscheid te handhaven sturen we zelf op gebieden waar de in de brief van Wiersma aangekondigde extra rijks instrumenten en middelen kunnen landen.

In de aangescherpte POVI **een geactualiseerde versie van de Groenblauwe mantel opnemen (waarin de nu geldende omgrenzing, samenstelling en beleid wordt verduidelijkt)** zodat duidelijker wordt waar rekening gehouden dient te worden.

In de geactualiseerde POVI een programmatische uitwerking op te nemen waarin **de inzet van ruimtelijk instrumentarium en middelen nader wordt uitgewerkt en waarin de groenblauwe mantel via gebiedsprocessen op lokaal niveau nader wordt ingevuld en begrensd.**

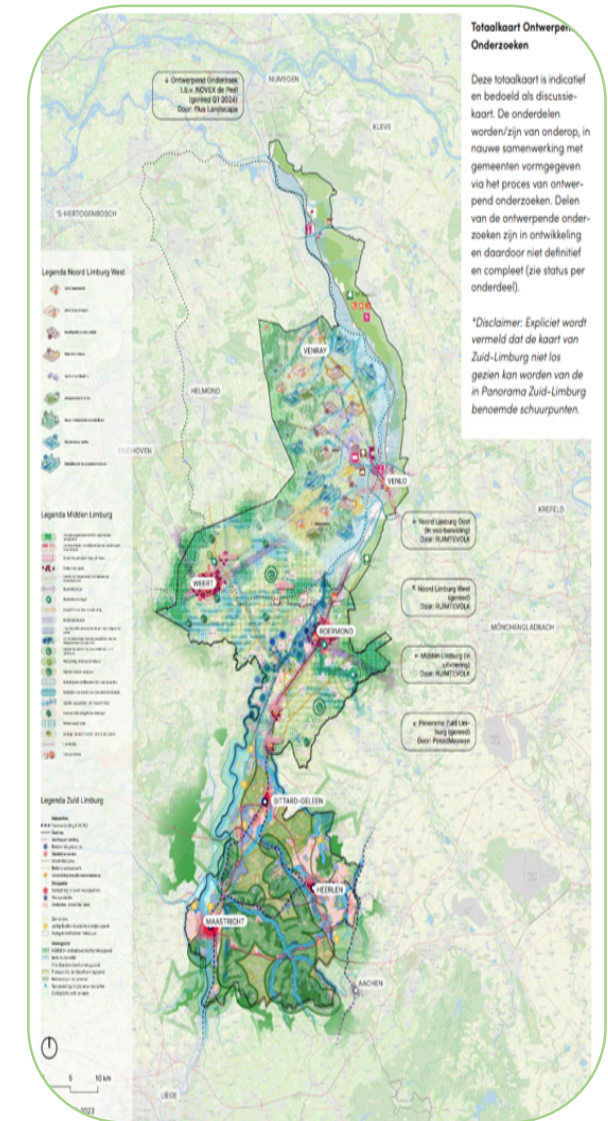
Op basis van een **programmatische uitwerking te beslissen over de vraag of regulering via de provinciale verordening (nu of op termijn) vanwege wettelijke verplichtingen noodzakelijk is, dan wel dat volstaan kan worden met vrijwillige maatregelen. Idem over de inzet van middelen om te stimuleren en compenseren.**

Beleidskader Perspectief voor het landelijk gebied

Doelen Beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied:

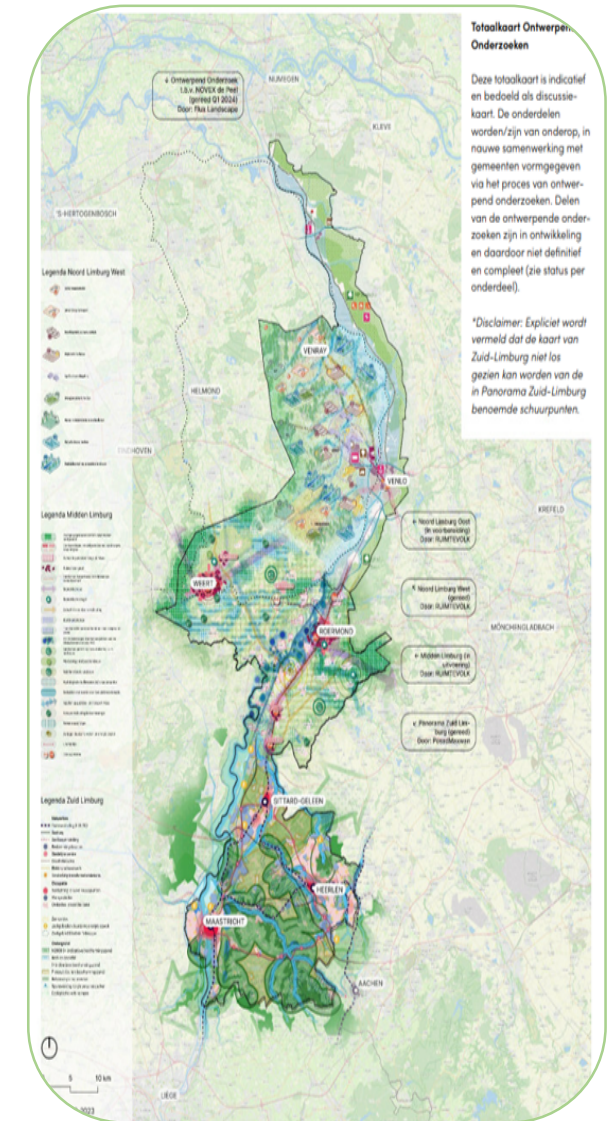
- We hebben de kwaliteit van het Limburgse landschap versterkt, en daarmee ook de leefbaarheid van het landelijk gebied zowel voor de mens als voor de natuur.
- Wij hebben ondernemers helderheid geboden voor de lange termijn over de (on)mogelijkheden op een bepaalde plek en bieden ruimte voor bijbehorende verdienmodellen.
- In 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water van verbeterde kwaliteit.
- In 2027 is de Limburgse bodem verbeterd.
- In 2027 is de bescherming van en de staat van instandhouding ten gunste van biotopen en leefgebieden van dieren en planten verbeterd.
- In 2027 is uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw in Limburg verminderd.

Beleidskader Perspectief voor het landelijk gebied

De 6 doelen in samenhang oppakken:

- In 2027 hebben we groene opgaven, lokale stikstofmaatregelen en lokale hydrologische maatregelen zoveel mogelijk gestapeld laten landen in bestaande zones van de POVI waaronder vooral de groenblauwe mantel. Hierdoor is het ruimtebeslag beperkt.
- Maatregelen zijn integraal afgestemd met de waterveiligheidsopgave uit het WRL.
- De zonering is zoveel mogelijk via de gebiedsprocessen nader uitgewerkt in het LPLG en definitief verankerd in een herziening van de POVI en de omgevingsverordening.

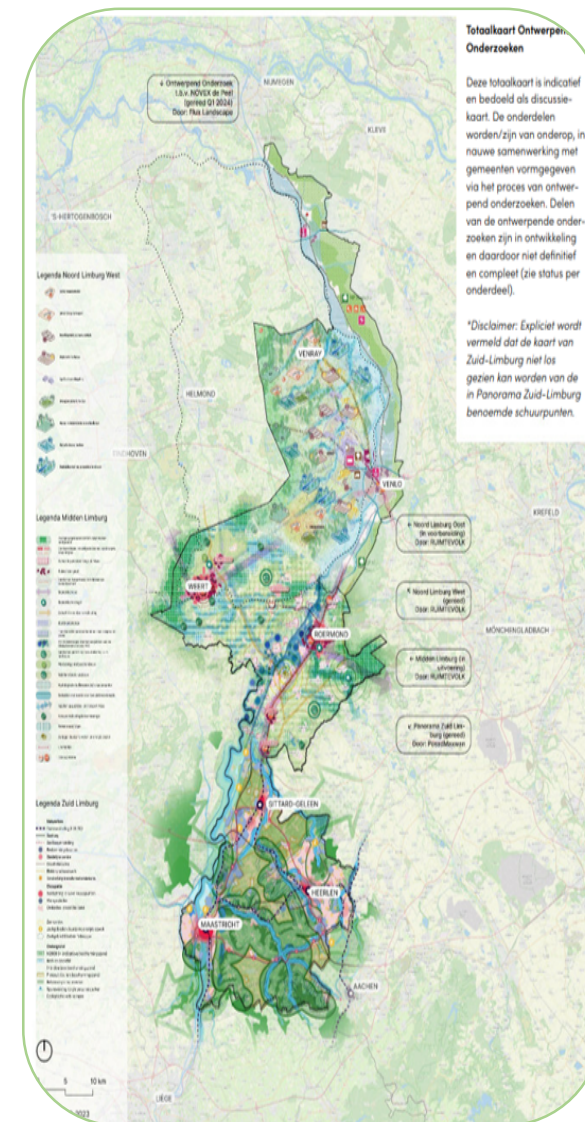

De groenblauwe mantel

Samenvatting van afspraken en vragen uit GS d.d. 04-02-2025:

Uitgangspunten:

1. Alles wat 'hard' is uit coalitie-akkoord en in het Beleidskader Perspectief voor het landelijk gebied, blijft hard en komt op de kaart.
2. Alle oude kaartlagen blijven.
3. Toevoegingen: akkoord mits onderbouwde bijdrage aan een van de opgaven uit coalitie-akkoord/Beleidskader.
4. Maak gevolgen inzichtelijk.

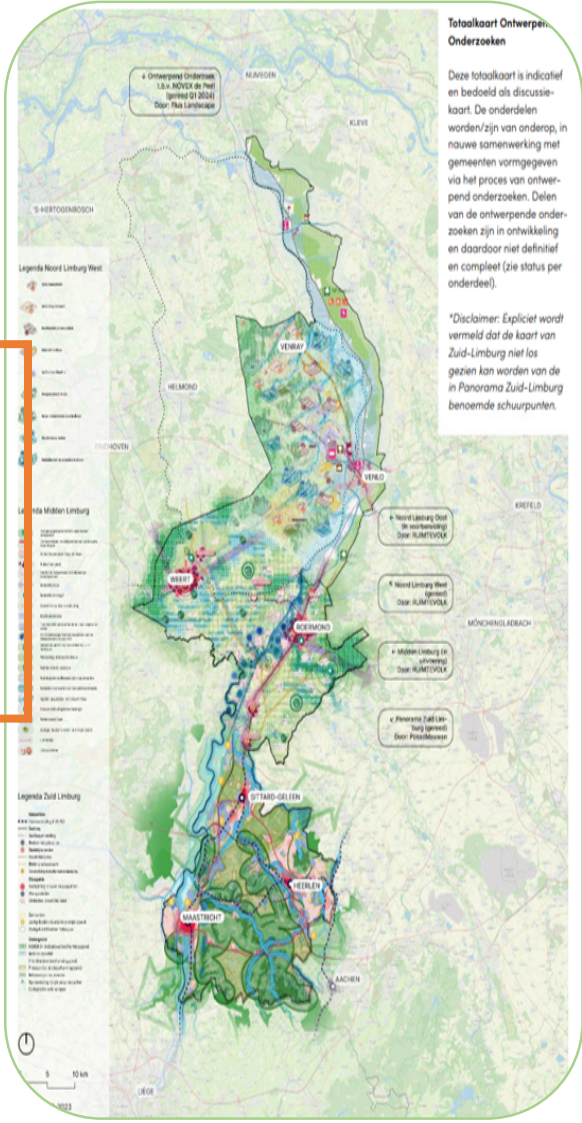

provincie limburg

Landschap

Kaartlagen huidig POVI Landschap	GBM?
Groenblauwe mantel (in huidige verordening is een lichte motiveringsplicht opgenomen t.b.v. het behouden van de landschappelijke kernkwaliteiten)	Ja, zat er al in. Bescherming van landschappelijke kernkwaliteiten is sinds POL2014 gekoppeld aan de gebieden met groene- en blauwe opgaven (voorheen zilvergroen en brongroen). De kaartlagen voor de groene- blauwe opgaven worden nu herzien. In lijn met de oude logica, en zoals ook voorgesteld in de uitwerking van keuzevraagstuk 9a en 9b, handhaven we landschappelijke bescherming aan de gebieden met groene- en blauwe opgaven. Een deel van de silver- en brongroene gebieden zal kunnen verdwijnen.
Nationaal Landschap Zuid-Limburg (in huidige verordening is een lichte motiveringsplicht opgenomen tbv het behouden van de landschappelijke kernkwaliteiten)	Nee. Blijft gehandhaafd buiten GBM.

Botsproef landbouw

Kaartlagen POVI Landbouw

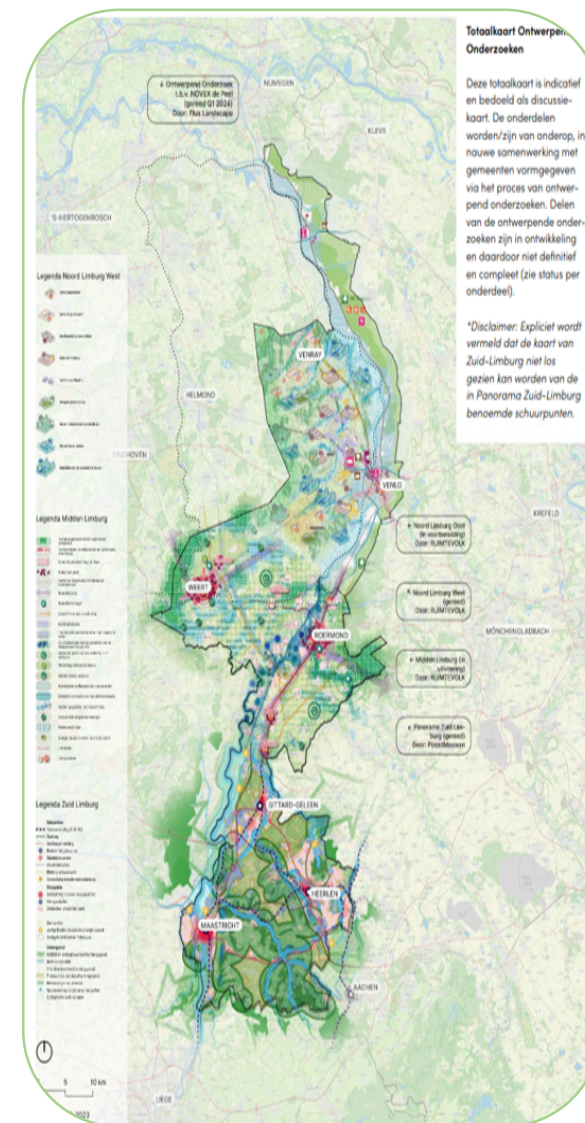
Extensiveringsgebieden: zones rondom verzuringsgevoelige natuur en het stroomvoerend winterbed van de Maas waar geen uitbreiding van intensieve veehouderij mogelijk is.

In actuele POVI: *"We streven naar en vervullen een regierol bij het terugdringen van emissies en het verbeteren van de omgevingskwaliteit en de leefbaarheid rondom (intensieve) veehouderijen. We gaan de aanpak van kwetsbare N-2000 gebieden, Wet Ammoniak en Veehouderijgebieden, extensiveringsgebieden, de groenblauwe mantel (beek- en rivierdalen) en het Nationaal Landschap Zuid-Limburg herijken."*

GBM?

Nee, maar overlapt wel met GBM en NNL kaart. Nu als kaart in Omgevingsverordening. In huidige POVI: **Voorstel: laten zoals bestaand dus als aparte kaartlaag in Omgevingsverordening.**

Optie kan zijn toe te voegen aan POVI kaarten, al dan niet gekoppeld aan GBM. In dat laatste geval uitbreiding van GBM rondom NNL gebieden. Maakt qua regime geen verschil met huidige situatie.

provincie limburg

Botsproef landbouw

Kaartlagen POVI Landbouw

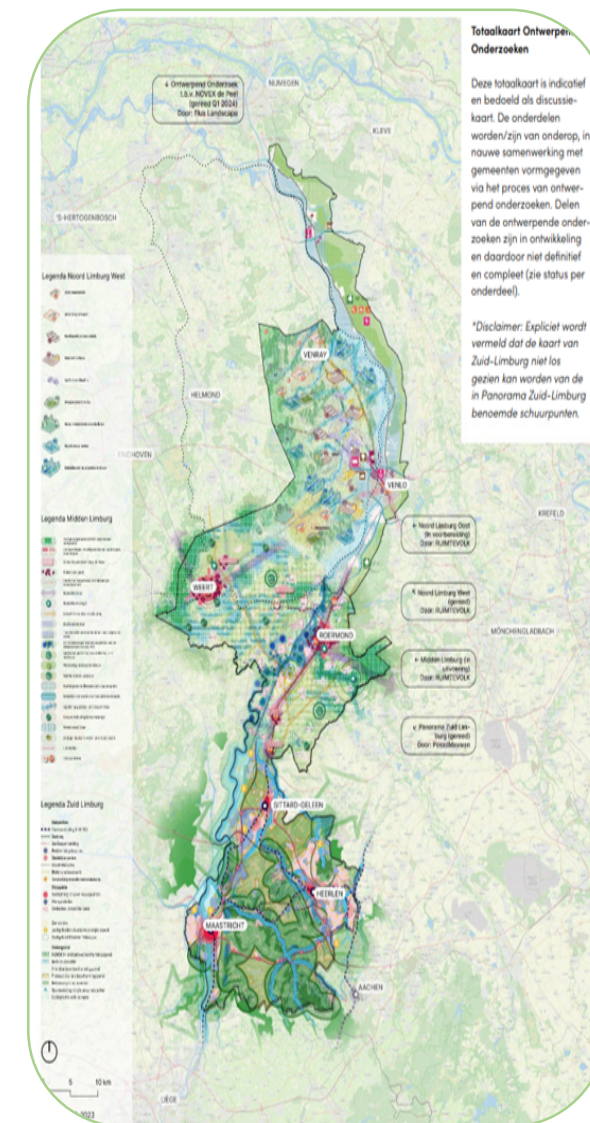
Uitzonderingsgebied uitbreiding glastuinbouw. Dit vormt een laag over de GBM (voormalige bronsgroene landschapszone) waar wel nog uitbreiding mag plaatsvinden. In de overige delen van de GBM mag geen uitbreiding van glastuinbouw plaatsvinden.

Ontwikkelingsgebied glastuinbouw (uitzonderingsgebieden soms binnen de GBM waar glastuinbouw wel uitgebreid kan worden).

GBM?

Ja, is via regel in de Verordening gekoppeld aan de GBM. **Voorstel Landbouw: regel met GBM ontkoppelen en aparte kaart maken. Vooralsnog de uitzonderingsgebieden aan te houden en aan te geven dat we aan de slag gaan met het uitwerken van nieuw beleid voor solitair gelegen glastuinbouwbedrijven.** Wat overigens wel nog een direct aandachtspunt is, is dat bepaalde solitair gelegen glastuinbouwbedrijven die nu in het buitengebied liggen door de wijziging van de GBM opeens daarin komen te liggen. Dit betekent dat deze bedrijven niet meer kunnen uitbreiden. Dus zolang het nieuw beleid voor solitair gelegen glastuinbouwbedrijven nog niet is uitgewerkt, worden deze bedrijven op slot gezet.

Nee. **Het ontwikkelingsgebied glastuinbouw is een aparte kaartlaag en er is geen relatie met de GBM. Dit zijn namelijk de gebieden waar wij nieuwvestiging van glastuinbouw toestaan.** In het overleg landbouw met drie gedeputeerden is aangegeven dat de huidige ontwikkelingsgebieden zo blijven als ze zijn, ook in het geval de nieuwe GBM eigenlijk ook in deze gebieden valt. In de ontwikkelingsgebieden verandert in principe niets.

provincie limburg

Overgangsgebieden (500 meter zones)

Functie van dit gebied	Overgangsgebieden rond gevoelige N2000, waarin een bijdrage wordt geleverd aan de instandhouding van de N2000. Stimuleren water- en natuurvriendelijke (groenblauwe) landbouw. Minder nitraat, minder stikstof, deels ook meer vernatting.
Opgave uit Beleidskader	<ul style="list-style-type: none">• We hebben de kwaliteit van het Limburgse landschap versterkt, en daarmee ook de leefbaarheid van het landelijk gebied zowel voor de mens als voor de natuur.• Wij hebben ondernemers helderheid geboden voor de lange termijn over de (on)mogelijkheden op een bepaalde plek en bieden ruimte voor bijbehorende verdienmodellen.• In 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water van verbeterde kwaliteit.• In 2027 is de Limburgse bodem verbeterd.• In 2027 is de bescherming van en de staat van instandhouding ten gunste van biotopen en leefgebieden van dieren en planten verbeterd.• In 2027 is uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw in Limburg verminderd.
Wetgeving van toepassing en zo ja, welke	<ul style="list-style-type: none">• Vogel- en Habitatrichtlijn (EU): Verplichtingen omtrent bereiken en behouden duurzame staat van instandhouding• EU-Natuurherstelverordening.• Omgevingswet: Verplichting omtrent behoud of herstel inheemse soorten en hun habitats, waarbij connectiviteit essentieel wordt geacht.• Wsn• KRW.
Actuele regels	Nieuwe zone; nog geen geldende regels. In dit gebied kan wel al gelden vanuit de GBM: motiveringsplicht. Verder al van toepassing: stallenverordening, extensiveringsgebieden (beschermend voor verzuringgevoelige NNL; 250 m). Overlap met Hydrologische bufferzones en Beekdalen. Overlap met bebouwde kom.

Overgangsgebieden (500 meter zones)

Welke aanpassingen stellen we voor en waarom (onderbouwing).	Grotendeels nieuw. Uitgangspunt 500 meter (per gebied te onderbouwen). In deze actualisatie POVI zonering ten behoeve van AN(I)B en andere middelen die landbouw transitie stimuleren (water- en natuurvriendelijke landbouw ofwel groenblauwe landbouw) en natuurherstel bevorderen. Maatregelen nader te bepalen na gebiedsproces of als onderdeel van geborgde aanpak. Dan ook regulering/subsidiëring bepalen.
Leidt dit uitbreiding van GBM: ja/nee.	Ja. Nog niet uitgewerkt op specifieke kaart voor alle N-2000 gebieden.
Mogelijkheden tot stimuleren/reguleren/uitvoeren	Stimuleren via Agrarisch Natuurbeheer (ANB – 500 miljoen). Uitvoeren via SPUK Natuur en diverse regelingen (voormalig LPLG) en RLN. Reguleren: volgt evt uit geborgde aanpak stikstof.
Wat betekent dit (in de toekomst) voor bewoners en ondernemers in dit gebied	In dit gebied zal landbouw extensiveren; men kan daarbij gebruik maken van zowel stimulerende subsidies danwel onderworpen worden aan regulering (geborgde aanpak). Bij ruimtelijke ontwikkelingen: reeds bestaande motiveringsplicht GBM.

Overgangsgebieden (500 meter zones) - onderbouwing

Via schema onderbouwing van enkele gebieden behandelen, aangeleverd door ecologen.

Inzichten:

- Opgave stikstof 21 van de 24
- Opgave hydrologie 17 van de 24
- Opgave VHR (instandhouding soort/habitat) xx van de 24

Conclusie:

- Overall is een zone passend. Meestal is 500 meter geschikt. Sommige gebieden hebben maatwerk nodig. Advies is deze nu al intekenen, dus niet kiezen voor een algemene 500 meter zonering. Specificeren naargelang meer duidelijk wordt komende jaren/POVI's.

Nog uit te werken:

- Zonering versus logische grenzen (perceelsbenadering).

Ecologische verbindingzones

Functie van dit gebied	Het verbinden van natuurgebieden faciliteert uitwisseling tussen populaties van (wettelijk beschermde) soorten, refugium tijdens perioden van klimatologische extremen.
Opgave uit Beleidskader	<ul style="list-style-type: none"> -Ecologische verbindingzones inventariseren, belang duiden en realiseren -Mogelijkheden tot doelstapeling in beeld brengen -Bijdrage van groene verbindingen langs infrastructuur en ontsnippering aan VHR doelbereik in beeld brengen
Wetgeving van toepassing en zo ja, welke	<ul style="list-style-type: none"> -Vogel- en Habitatrichtlijn (EU): Verplichtingen omtrent bereiken en behouden duurzame staat van instandhouding -EU-Natuurherstelverordening: Nadruk op o.a. bos- en grensoverschrijdende verbindingen -Omgevingswet: Verplichting omtrent behoud of herstel inheemse soorten en hun habitats, waarbij connectiviteit essentieel wordt geacht.
Actuele regels	Motiveringsplicht in de Omgevingsverordening voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met compensatie voor aantasting.
Welke aanpassingen stellen we voor en waarom (onderbouwing).	Specificatie van verbindingzones binnen de huidige GBM (sommige vervallen), sporadische uitbreiding buiten huidige GBM waar ecologisch onderbouwd.
Leidt dit uitbreiding van GBM: ja/nee.	Ja, echter minimaal qua oppervlak.
Mogelijkheden tot stimuleren/reguleren/uitvoeren	SPUK Natuur. Middelen Actieve Soortenbescherming. AN(I)B. Middelen die vrijkomen d.m.v. doelstapeling.
Wat betekent dit (in de toekomst) voor bewoners en ondernemers in dit gebied	Kans voor ondernemers om via een langdurig verdienmodel (ANB) groenblauwe diensten te leveren (realisatie en beheer). Kans voor burger om via coalities bij de dragen aan aanleg en beheer van landschapselementen. Duidelijkheid in toetsing van omgevingsplannen stroomlijnt het proces waardoor dit efficiënter verloopt.

Inzigggebieden

Functie van dit gebied	Gebieden waar water intrekt, dat weer uittreedt in kwetsbare N2000 gebieden. (Zuid Limburg) het heeft betrekking op de habitattypen: Beekbegeleidende bossen (H91E0C), Kalktufbronnen (H7220) en Kalkmoerassen (H7230) in de daarvoor aangewezen Zuid- Limburgse Natura 2000-gebieden (Bunder- en Elslooërbos, Geuldal, Geleenbeekdal, Kunderberg en Noorbeemden & Hoogbos).
Opgave uit Beleidskader	In 2027 is de bescherming van en de staat van instandhouding ten gunste van biotopen en leefgebieden van dieren en planten verbeterd.
Wetgeving van toepassing en zo ja, welke	Instandhouding N2000 (VHR), nitraatrichtlijn, KRW (Kaderrichtlijn Water).
Actuele regels	Geen, de gebieden zijn nu niet aangeduid in POVI of Verordening. Wel voeren we hier de Propositie Heuvelland uit.
Welke aanpassingen stellen we voor en waarom (onderbouwing).	Opnemen van de intrekgebieden in de POVI . De intrekgebieden zijn met studies onderbouwd. Daarnaast is er een aparte studie voor het vliegveld (De-icing water wordt daar apart afgevoerd naar de RWZI). Opgaven richten zich primair op waterkwaliteit verbeteren en waterkwantiteit behouden of verbeteren met schoon water (verdunning).
Leidt dit uitbreiding van GBM: ja/nee.	Gebieden vallen deels binnen de '500 meter zone' maar in aantal gevallen ook daarbuiten. Voorstel is om hier een aparte kaartlaag van te maken.
Mogelijkheden tot stimuleren/reguleren/uitvoeren	Stimuleren van vermindering van nutriënten gebruik is primaire opgave. Daarnaast behoud of toename van infiltratiehoeveelheden (van schoon water). Overige stoffen, met name gewasbeschermingsmiddelen is een aandachtspunt.
Wat betekent dit (in de toekomst) voor bewoners en ondernemers in dit gebied	Op dit moment stimuleren van milieuvriendelijke landbouw en beperken van nutriëntengebruik.

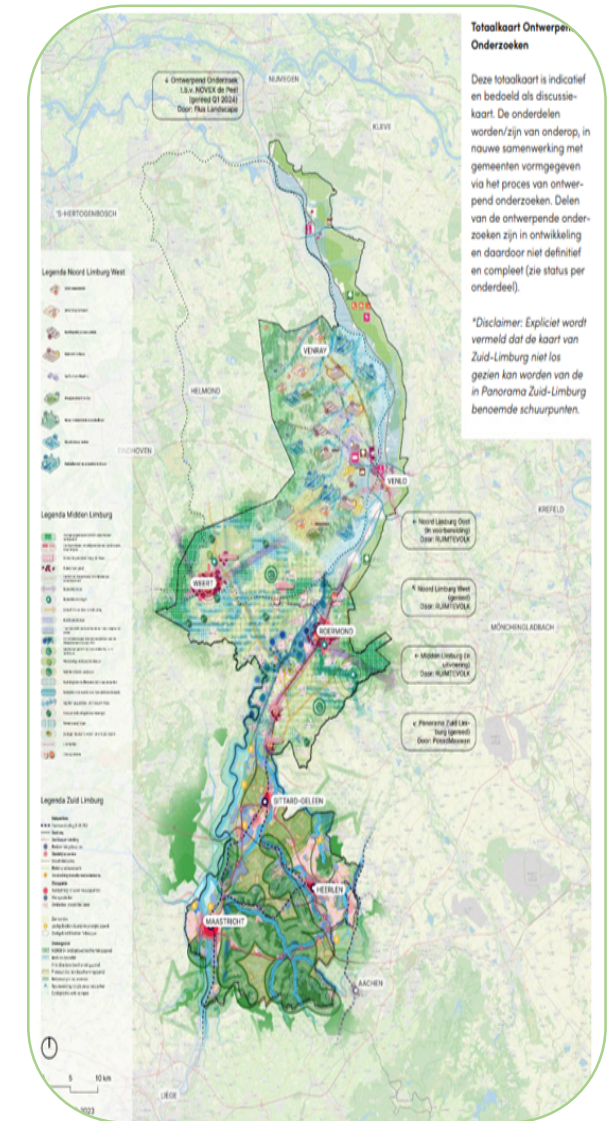
Natte laagten

Functie van dit gebied	Opvangen en vasthouden van water; waterberging, sponswerking. Voedings- en/of overloopgebied van beken en natte natuur.
Opgave uit Beleidskader	Herstel van het watersysteem, dat kan omgaan met wateroverlast en tekorten. Bijdragen aan herstel N2000.
Wetgeving van toepassing en zo ja, welke	Draagt bij aan Kaderrichtlijn Water (watervoerendheid beken). Draagt bij aan herstel van grondwaterafhankelijke N2000 gebieden.
Actuele regels	In de huidige situatie zijn een aantal natte laagten opgenomen in de groenblauwe mantel. Hiervoor geldt een motiveringsplicht in de Omgevingsverordening voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met compensatie voor aantasting.
Welke aanpassingen stellen we voor en waarom (onderbouwing).	We onderzoeken welke natte laagten een belangrijke bijdrage leveren aan het watersysteem en voorzover deze nog niet deel uitmaken van de huidige groenblauwe mantel, motiveren we per gebied waarom deze vanuit het belang van de sponswerking zou moeten worden toegevoegd.
Leidt dit uitbreiding van GBM: ja/nee.	Ja.
Mogelijkheden tot stimuleren/reguleren/uitvoeren	Stimuleren via regelingen als Agrarisch Natuurbeheer of Deltaplan Hoge Zandgronden, GLB/POP. Voor het vasthouden van water, voor het vertraagd afvoeren van water en om de sponswerking te verbeteren. Regels in de verordening handhaven en specificeren: Ontwikkelingen moeten aan dit belang worden gemotiveerd. We overwegen om dit in de verordening te verduidelijken.
Wat betekent dit (in de toekomst) voor bewoners en ondernemers in dit gebied	Houdt er rekening mee dat de natte laagten door het extremer wordende weer natter zullen worden. Daarnaast zal in een deel van deze gebieden het beleid zich richten op vernatting van deze gebieden.

Landschappelijke kernkwaliteiten

Functie van dit gebied	Functie wordt mede bepaald door de groene- dan wel de blauwe opgaven. Ons beleid is er op gericht om bij realisatie van de opgaven en andere ontwikkelingen de (huidige) landschappelijke kernkwaliteiten te behouden, te beheren, te ontwikkelen en te beleven ('ja mits'-principe). Het gaat daarbij specifiek om de kwaliteiten; groene karakter, visueel-ruimtelijk karakter, cultuurhistorisch erfgoed en reliëf.
Opgave uit Beleidskader	We hebben de kwaliteit van het Limburgse landschap versterkt, en daarmee ook de leefbaarheid van het landelijk gebied zowel voor de mens als voor de natuur.
Wetgeving van toepassing en zo ja, welke	Europees Landschapsverdrag Omgevingswet (rekening houden met cultureel erfgoed)
Actuele regels	Motiveringsplicht in de Omgevingsverordening voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
Welke aanpassingen stellen we voor en waarom (onderbouwing).	Handhaven huidige motiveringsplicht, aanpassingen t.a.v. omvang groenblauwe mantel volgen uit groene- en blauwe themaopgaven.
Leidt dit uitbreiding van GBM: ja/nee.	Nee.
Mogelijkheden tot stimuleren/reguleren/uitvoeren	Stimuleren van groenblauwe dooradering middels langjarige subsidies (ANIB). Instandhouding monumenten via subsidieregeling Lichte motiveringsplicht bij functieverandering handhaven in Omgevingsverordening
Wat betekent dit (in de toekomst) voor bewoners en ondernemers in dit gebied	Voor de gebieden die nu ook gelegen zijn in de groenblauwe mantel is er geen verandering. Voor de gebieden die nu nieuw worden toegevoegd aan de groenblauwe mantel betekent dit dat bij functieverandering de landschappelijke kernkwaliteiten bij voorkeur niet achteruit mogen gaan (motiveringsplicht). Voor de gebieden die afvallen verdwijnt de motiveringsplicht.

Kaart GBM voor én na

Hoe verder?

